

ІННОВАЦІЙНІ ОЗНАКИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Олександр Олександрович ДОЛЖЕНКО,

*здобувач Національного педагогічного
університету імені М.П.Драгоманова
<https://orcid.org/0009-0008-6350-5301>*

Гібридні війни XXI століття, вимушеним учасником яких у контексті реставрації російського імперіалізму стала й Україна, мають об'єктивні ви-токи в історичному минулому. Ретроспективний підхід до аналізу розвитку стародавніх цивілізацій надає можливість констатувати постійне існування військових зіткнень. Виникнення воєн необхідно розглядати як наслідок всієї системи суспільних відносин. Основними поняттями, що розкривають механізм виникнення воєн, є: протиріччя, джерела, причини, передумови, приводи, рушійні сили винуватці тощо. Але саме діяльність людей в різних її проявах і відносини в житті громади генерують причини конкретних воєн.

Науково-теоретичні погляди на сутність й складові гібридної війни перебувають у стадії становлення, носять дискусійний характер. У науковій літературі термін «гібридна війна» є розпливчастим, тому що гібридна війна - це значно більше, ніж просто конфлікт між державами або іншими збройними групами. Насамперед, це перша війна в історії людства, яка відбувається за часів існування соціальних мереж, мобільних телефонів, з яких можна керувати супутниками, самих супутників, з яких видно все на землі, атомних електростанцій, бойових безпілотних літальних апаратів та інших технологічних складових сучасної цивілізації.

Гібридна війна розгортається в чотирьох суміжних сферах: фізичній, інформаційній, когнітивній та соціальній. Іншою інноваційною ознакою є те, що за сучасних умов гібридна війна стала квінтесенцією неконвенційного (асиметричного) протистояння, конкретним проявом якої притаманні основні сутнісні властивості сучасного нетрадиційного протистояння (конфліктогенності).

Специфічною особливістю гібридних війн взагалі є те, що вони мають латентний, або прихований, і затяжний характер, і тому не регламентовані конкретними нормативно-правовими документами, доктринами, стратегіями. Специфіка гібридної війни потребує створення переконливого розуміння змісту «перемога над ворогом». Остаточна військова перемога може бути в ній абсолютно неможливою для жодної зі сторін на відміну від війни традиційної.

Війну між Україною і РФ називають «гібридною», аргументуючи тим, що остання використала раніше невідомі способи та методи. Усі зазначені проблеми значною мірою є наслідком тривалої і цілеспрямованої імперської політики Російської РФ щодо України.

Інноваційною ознакою російсько-української «гібридної» війни слід вважати те, що вона не є локальним, периферійним конфліктом. Агресія РФ несе не лише загрозу державності України, її суверенітету, а й єдності ЄС, загалом політичному устрою Європи. Формуються мережі лояльних до Росії політичних, громадських організацій, ЗМІ, створення провокацій у повітряному і морському просторі Європи з боку Збройних сил РФ тощо. Вкрай важливим є пошук адекватних, ефективних відповідей, формування спільної політики протистояння російській експансії.

Своєрідною політичною новелою гібридної війни проти України є те, що офіційна російська ідеологія намагається представити її як «американську агресію» у вигляді вигнання з України законно вибраного президента - Віктора Януковича та організації в Україні проамериканського державного заклоту.

Інформаційну і смислову війну варто розглядати в якості окремої важливої частини війни гібридної. Особливою інновацією гібридної війни РФ проти України слід вважати те, що вона розпочалась не з класичного плану прямих воєнних дій, а з інформаційного протистояння, пропаганди через ЗМІ. Йдеться не лише про ворожу пропаганду, а про так звану «війну смислів» з метою створення образів, яких насправді не існує («фашисти в Києві», «звірства каральних батальйонів», «розп'ятий хлопчик»). Військові дії задають лише тло для більш масштабної війни в людському розумі.

Гібридність нинішньої війни Росії проти України полягає у віроломстві, тотальній брехні, тобто постправді за якої об'єктивні чинники, виважений аналіз мають менший вплив на формування індивідуальної і громадської думки, ніж вплив на емоції та особисті почуття.

Особливістю й інноваційною складовою сучасних гібридних війн слід вважати конвергентні способи їх ведення. Одним з нових явищ, пов'язаних із сутністю гібридної війни є створення так званих «сірих зон», які стали своєрідним простором між війною і злочинністю на перетині нетрадиційних засобів, незаконних методів і міжнародних норм. Характер зіткнень у «сірій зоні» може набувати найрізноманітніших форм «гібридних воєн». Стосовно гібридної війни між Україною і РФ - це створення невизнаних держав, які отримали назву «квазідержавні утворення». Визнання РФ т.зв. «ДНР» та «ЛНР» є важливим елементом її зовнішньої політики та ведення проти України гібридної війни.

Основною метою РФ щодо цих областей є розподіл України на дві частини. Інноваційним аспектом гібридної війни в цьому плані слід вважати те, що захоплені бойовиками і російськими найманцями частини Луганської та Донецької областей не конвертуються в російську економіку. Акцент зроблено на інформаційну війну, яка спрямована на психіку людини, особливо молодшої - недосвідченої, некомпетентної, що не має достатнього життєвого досвіду, щоб самостійно розібратися в хитросплетіннях сучасного життя.

В сучасних умовах розвитку світового суспільства та російської гібридної агресії принциповим питанням постає формування стійкого інформаційного концепту, заснованого на українських традиційних та європейських ліберальних цінностях. На особливу увагу заслуговує використання і

розвиток ресурсів інтернету, особливо соціальних мереж, як альтернативного інформаційного джерела, що важко контролювати: негативізація з боку російських медіа сучасних віртуальних джерел як «оцифрованого світу», «цифрового божевілья», «шкідливих інформаційних технологій», «електронного мороку», «цифрового електронного концтабору» показує, що цей ресурс є потужним.

Гібридна війна нині повинна стати важливим об'єктом міждисциплінарних наукових досліджень. В політичній науці заслуговує на спеціальний подальший аналіз дослідження механізмів нейтралізації негативного впливу зовнішніх втручань за рахунок зміцнення громадянського суспільства, захисту національних цінностей та національних інтересів як факторів внутрішньої мобілізації для протистояння гібридним війнам.